

ЧИТАННЯ
КРАДЬКОМА

Того дня мені випало залишитися на ніч у місті Окіно.

Наступного дня я хотіла поїхати на греблю Кудзурію. Воду річки Кудзурію використовують для електростанції. Я хотіла подивитися на висотну греблю, яку будували в долині Нісікадохара. Потужність електростанції була досить скромна — сорок вісім тисяч кіловат, але я хотіла побачити саму греблю.

Я трохи перепочила в готелі і по обіді вийшла прогулятися по місту. Дійшовши до головної гамірної вулиці, зупинилася перед магазином, яких немало в провінційних містечках. Тут продавали одяг з синтетичи в горошок для польових робіт, робочі рукавиці, дитячі куртки, блузки, светри.

Мою увагу привернула проста жовта чоловіча куртка. Такі куртки, застебнуті спереду на сховані гудзики, носять усі робітники на будівельних майданчиках.

Були всі розміри — великий, середній, малий, і я приміряла середній. Виявилось, що рукави мені майже до колін — смішний вигляд.

В малому розмірі рукави також були трохи задовгі, але якщо загнути манжети, то можна носити.

Вже давно, щоразу, коли я йшла на будівельний майданчик, мені хотілося мати таку куртку.

Вона не дуже мажеться і навіть запрошена має цілком охайний вигляд, до того ж коли жінка в такій куртці, її по-

ява в чоловічому колі не так привертає увагу.

— До чого вона вам?

— На греблю.

— Ого-о. І вам не страшно туди їхати?

Як послухати мешканців Окіно, то входить, що на будові греблі у верхів'ї річки водяться чорти.

Я вийшла на головну вулицю з курткою в руках, яка обійшлася мені в п'ятсот шістдесят ієн. Тут я зустріла героя мого оповідання.

На цій вулиці була досить велика, як на таке містечко, книгарня. Немало є таких міст, що хоч і мають аптеку, та не мають гарної книгарні. У цьому магазині полиць було не менше ніж у книгарні десь на околиці Токіо. Це й зацікавило мене, і я вийшла усередину.

Мабуть, у місцевій школі щойно закінчилися уроки, бо в магазині було багато школярів.

Я ходила вздовж полиць і розглядала книжки. За касою в передній частині магазину сидів господар в окулярах з сильними скельцями. І в ту мить, як я опинилася біля самого його столика, мене налякав його несподіваний окрик.

— Ану не стійте тут і не читайте! — гаркнув він.

Той голос пролунав як удар грому, і я на якусь мить оторопіла. Звичайно, він кричав не на мене. На його окрик з магазину вискочили кілька гімназистів, що стояли коло входу. Гімназистки, як і личить дівчатам, трималися спокійніше. Вони не рушили з місця.

Коли мій переляк стих, я завважила книгу, мабуть, місцевого історика, «Житло в провінції Фукуї». В Токіо на таку книжку рідко натрапиш. Я поклала її на столик, де сидів господар. Коли я розраховувалася, то побачила, що він не просто короткозорий, а ледь бачить.

Щоб побачити ціну книжки, він підніс її до самісіньких очей. А даючи решту стоїєновими купюрами, тримав їх так близько перед лицем, мовби хотів з'їсти.

Вже на виході я звернула увагу на купу журналів, що їх читали гімназистки і ті гімназисти, які повітали. Там також було багато книжок з рисункомікоміксами. Мені також захотілося купити таку книжку і взяти до готелю. Її прочитавш за вечір і викинеш.

Я почала вибирати. Тут зайшов і став біля мене невисокого зросту гімназист середніх класів. Я завважила, що при цьому він навмисне насунув кашкета на очі, мов ховався від когось.

Та найбільше мене здивувало, що він, ставши біля мене, а власне впритул до мене, щоб сховатися, відразу взяв погрібний йому журнал і розгорнув його там, де були щотижневі серії коміксів для дітей. Він читав, забувши про все на світі.

Хлопець, насунувши низько на очі кашкета, очевидно ховався за мною то-му, що добре знав новор крикливого господаря і боявся, що той зловить його за читанням крадькома.

Я чомусь подумала, що повинна при-

прикривати його. Для книгарні, мабуть, не вигідно, щоб тут стояли і читали. Але ще з дитинства я знала: коли читаєш потай, то маєш особливу втіху. Перед іспитами: я до очманіння зачитувалася книжками, яких мені не давали читати. Мені здавалося, що коли дорослі примушують читати якусь книжку, то з неї ще-зають чари, які звичайно бентежать серце.

Я вирішила, що такі прикриватиму від старого того хлопчика, який, як на свої літа, мав дуже розвинутий вигляд. Він стояв зліва від мене й роздивлявся невважливі комікси.

На щастя, в магазині саме озвався телефон. Господар відповів сухо, та голос у телефоні вперто домагався чогось, і старий довго не клав трубки. Невдовзі по тому прийшла жінка з немовлям за плечима. Вона надокучливо розпитувала про якийсь збірник задач. Вона стояла біля прилавка так, що заелоняла нас з хлопцем від очей господаря.

Скоро вона пішла, і знову винила безбезпека. Я завважила, що старий дивиться в наш бік. Я вмить надумалася — взяла один з коміксів і пішла до прилавка. Може, поки купуватиму, школяр ще трохи прочитає собі крадькома.

Та тільки-но я рушила з місця, як школяр, мов переслідуючи мене, весело підійшов до прилавка.

Я щодала книжку разом з грошима, а хлопчик озвався до господаря:

— А от і я.

— Коске? — мингар здивовано підвів очі й побачив хлопця. — Мама пішла на батьківські збори. Вечеря в буфеті. Перекуси і підірни мене в магазині.

Хлопець без слова щез за дверима, що вели до житлових кімнат.

Я вийшла з магазину з загорнутими книгами. Вулиця була всипана опалими пелюстками саурри.

Мені було смішно. Перед очима стояв той хлопчина, що стиха зайшов до книгарні, насунувши на очі кашкета, щоб його не впізнав короткозорий батько. І не дивно, що він так легко і вправно витягнув з цілої купи потрібний журнал, він же син книгара.

Тим більше цікаво, що йому подобалося читати отак стоячи. Мабуть, його не так вабила книжка, яку міг спокійно почитати за столом, як читання крадькома, бо тоді він, як і його товариші, міг спізнати те тривожне радісне почуття, коли будь-якої хвилини на тебе можуть накричати.

Я дійшла до вокзалу. В цьому гірському містечку видалась тиха весна. Поволі заходило сонце.

Готель, де я зупинилася, був досить простий. Але в ньому було чисто і обслуга добра. Мене зацікавило, що сьогодні дадуть на вечерю.

Назад я поверталася тою самою дорогою.

Врешті я знову опинилася коло тої книгарні.

Тепер я виразно прочитала на вивісі! бляклі слова «Читальня».

Читальня. І не можна роздивлятися коміксів.

У магазині біля входу знову товпилися кілька набридливих гімназистів. Я й гадки не мала, що переді мною зараз розіграється сцена. Старий знову гаркнув з-за своїх окулярів:

— Перестаньте тут стояти і читати!

Та несподіванка спіткала мене з іншого боку. Прогнати їх вибиг не хто, як той син книгара.

— Ви чуєте, не можна тут стояти і читати?!

Він навіть розмахував руками, мовби хотів виштовхати їх. Одні хлопці опиралися, а інші покірно вийшли і щезли у вечірньому місті.

Той школяр із читальні чомусь мене зацікавив. Сам крадькома від батька читає, стоячи біля полиць, а як батько накаже, то виганяє товаришів, що також стоять і читають.

Не просто це пояснити. Але я також приблизно так виводжуся в житті. Хіба що він безпосередніший і відвертіший, подумала я собі.

Відтоді минуло два роки. Тепер він уже підріс, і я хотіла чи впізнати б його, якби мені знову випало там побувати.

1968.